

Nasjonal
kommunikasjons-
myndighet

Telenor ASA
Postboks 800
1331 FORNEBU

Vår ref.:1505331-192

Vår dato: 13.11.2020

Deres ref.:

Deres dato:

Saksbehandler: Jan Gerhard Rødal

Vedtak - Prisregulering av tilgang til ODP

1 Bakgrunn

1.1 Innledning

1. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) fattet 20. desember 2018 vedtak om utpeking av tilbyder med sterk markedsstilling og pålegg om særskilte forpliktelse (Markedsvedtakene) i grossistmarkedene for lokal og sentral tilgang til faste aksessnett (Marked 3a og 3b). Markedsanalysen som lå til grunn for disse vedtakene, konkluderte med at Telenor ASA (Telenor) har sterk markedsstilling i Marked 3a og 3b. Med utgangspunkt i identifiserte konkurranseproblemer ble Telenor pålagt plikter knyttet til tilgang, pris- og regnskapsregulering, ikke-diskriminering, transparens og regnskapsmessig skille i disse to grossistmarkedene.
2. Telenor kunngjorde i slutten av januar 2019 at selskapet har besluttet at kobbernettet skal avvikles innen utgangen av 2022 og at kobberaksess vil erstattes med fiberbasert eller trådløs aksess. Denne beslutningen var ikke en del av vurderingsgrunnlaget for vedtaket 20. desember 2018. Nkom har derfor funnet det nødvendig å vurdere om kobbersaneringen innebærer at det er grunn til å presisere eller revurdere gjeldende forpliktelser, eller til å pålegge nye forpliktelser, i Marked 3a og 3b.

3. Nkom sendte 20. desember 2019 ut et varsel om endring av vedtakene i Marked 3a og 3b. Varselet omfattet flere forhold i reguleringen av disse markedene. Dette vedtaket omfatter prisregulering av tilgang til ODP (Operator Delivery Port) i Telenors fiberbaserte aksessnett.

1.2 Innholdet i varselet

4. I varselet om endring av vedtakene i Marked 3a og 3b gjorde Nkom en vurdering av prisstrukturen for VUA/VULA fiber i lys av kobbersaneringen, herunder eventuelle konkurransemessige virkninger og potensielle tiltak. Behovet for å endre prisstruktur for VUA/VULA fiber er drøftet i kapittel 3.2.2 i varselet. Nkom konkluderte med at eksisterende prisstruktur for ODP-tilknytning har etableringshindrende virkning og er egnet til å svekke faktisk og potensiell konkurranse gjennom tilgang til Telenors fibernett. Videre pekte Nkom på at prisene fremstår som uforholdsmessig høye i lys av Telenors antatte kostnader knyttet til å etablere en ny port på ODP. Nkom gjorde også en sammenligning med tilsvarende priselementer fra et antall andre europeiske regulerte aktører, jf. tabell 1 i kapittel 3.2.1.2 i varselet. Sammenligningen viste at ODP-prisene i Norge er betydelig høyere enn i landene i sammenligningsgrunnlaget.

5. I varselet vurderte Nkom ulike tilnærminger for å fastsette priser for tilgang til ODP og portkapasitet. Benchmark mot internasjonale priser ble vurdert sammen med kostnadsorientering som mulige alternativer for prisregulering. Nkom varslet at Telenor vil bli pålagt å tilby ODP tilgang til kostnadsorienterte priser, med hjemmel i ekomloven § 4-9. Samtidig varslet Nkom at kostnadsorienteringskravet skal være basert på en LRIC/LRAIC tilnærming.

1.3 Om høringssvarene

1.3.1 Høringssvar

6. Nkom mottok høringssvar fra GlobalConnect, NextGenTel, Telenor og Telia. Nedenfor følger en oppsummering av høringskommentarene som relaterer seg til den varslede reguleringen av ODP-tilknytning.

7. **GlobalConnect** er enig med Nkom i at ODP-prisene i Norge er betydelig høyere enn i sammenlignbare markeder. Videre mener GlobalConnect at dette også gjelder andre priskomponenter som etableringskostnader og leiepris for aksesser. GlobalConnect mener det ikke er grunnlag for at prisnivået for ODP-tilgang skal være høyere i Norge enn ellers i Europa. Slik GlobalConnect ser det, skyldes de høye prisene utøvelse av markedsrett sett sammen med fraværet av effektiv prisregulering. Marginskvismodellen har ikke vært et egnet verktøy for å avdekke en ekskluderende prisatferd. GlobalConnect er positiv til at Nkom pålegger en mer målrettet prisregulering av en kostnadskomponent.

8. **NextGenTel** støtter de varslede endringene og sier videre at det blir vanskelig for NextGenTel å opprettholde dagens landsdekkende bredbåndstilbud med mindre det gjøres noe med grossistprisen for VULA/VUA fiber. På enkelte ODP'er vil kundegrunnlaget være for lite til at NextGenTel kan oppnå lønnsomhet. Migreringen fra kobber til fiber vil føre til at NextGenTel må være til stede på langt flere ODP'er enn i dag. Med mindre antallet ODP'er NextGenTel må være til stede på reduseres, er det behov for endring i prisstrukturen for å sikre konkurransen. Omlegging av prisstrukturen i samsvar med Nkoms varsel vil legge forholdene til rette for at NextGenTel kan videreføre dagens landsdekkende tilbud.

9. **Telenor** mener den varslede prisreguleringen er inngripende, mangler rettslig grunnlag og ikke er tilstrekkelig begrunnet. Pålegg av en slik inngripende forpliktelse uten en helhetlig drøftelse og vurdering av samfunnsøkonomiske konsekvenser, er ifølge Telenor ikke i henhold til grunnleggende forvaltningsmessige prinsipper. Videre mener Telenor at den varslede reguleringen utvanner prinsippet fastsatt i markedsvedtakene om viktigheten av prisingsfleksibilitet på grunn av konkurransen i fibermarkedet. Telenor mener det er uklart hvilken LRIC/LRAIC-modell Nkom viser til, hva som er relasjonen til den overordnede prisregulering for fiberbasert tilgang, og om Nkom ser for seg at kommende vedtak om VULA i Marked 3a berøres av konklusjonen.

10. **Telia** mener gjeldende marginskvismodell ikke er egnet til å sikre effektiv konkurranse. Prisene for ODP-tilgang er uforholdsmessig høye og fører til konkurranseskadelige etableringshindre og veksthindre. Den varslede prisreguleringen av ODP-tilgang er nødvendig for at Telia skal kunne oppnå like konkurransemuligheter som Telenor. Telia støtter Nkoms vurderinger og mener at den varslede reguleringen ikke er uforholdsmessig.

1.3.2 Nkoms vurdering

11. Nkom er uenig med Telenor i at den varslede prisreguleringen mangler rettslig grunnlag. Vi viser til at ekomloven § 4-9 gir Nkom hjemmel til å pålegge tilbyder med sterk markedsstilling prisforpliktelser. I dette tilfellet har Nkom dokumentert at Telenor holder et uforholdsmessig høyt prisnivå på tilgangspriser til ODP. Nkom har i varselet vist til merknaden til § 4-9 i Ot.prp. nr. 58 (2002-2003), side 106. Det vises her til at «myndigheten kan gi pålegg om at det skal anvendes ulike former for fastsetting av pris, avhengig av hva som er best egnet i det enkelte tilfellet for å øke effektiviteten, skape bærekraftig konkurranse og bedre sluttbrukernes vilkår». Samtidig har Nkom i varselet vist til Samferdselsdepartementets klagevedtak av 9. mars 2018 i Marked 15. Her fastholder departementet Nkoms konklusjon om at ekomloven § 4-7 gir hjemmel til å stille krav til prisstruktur for tilgang.

12. Nkom er videre uenig med Telenor i at den varslede endringen ikke er godt nok drøftet. Nkom mener det ikke er et objektivt grunnlag, basert på faktiske underliggende kostnader, for å fastsette tilgangspriser på det nivået Telenor har gjort. Prisnivået er uforholdsmessig høyt sett i

forhold til andre land og har uheldige effekter på terskelen for etablering. De mulige negative effektene er etter Nkoms oppfatning tilstrekkelig drøftet, jf. kapittel 3.2.2 i varselet.

13. Nkom er enig med Telenor i at regulering av prisen for ODP-tilgang gir noe redusert fleksibilitet for Telenor innenfor rammene av marginskvismodellen. Dagens ODP-prising har imidlertid en uheldig effekt på muligheten for etablering, som omtalt i kapittel 3.2.2 i varselet, jf. også kommentarene fra NextGenTel i deres høringssvar. Selv om endringen innebærer noe redusert fleksibilitet for Telenor, vil den samlede prisreguleringen av fiberbasert tilgang fortsatt innebære større fleksibilitet enn tilfellet ville være med andre former for prisregulering, som for eksempel kostnadsorientering, eller en marginskvismodell som innebærer test på enkeltprodukter fremfor test på en portefølje av produkter. Nkom mener de varslede endringene er nødvendige av hensyn til konkurransen i bredbåndsmarkedet og at dette overstiger de negative effektene for Telenor.

14. Nkom mener et generelt krav om kostnadsorientering med utgangspunkt i rapportering av kostnadsregnskap basert på fullfordelte historiske kostnader, vil være unødvendig komplisert og uforholdsmessig. En metode basert på en enkel LRIC/LRAIC-tilnærming vil være enklere, samtidig som den vil være egnet til å oppnå hensikten med reguleringen. I kapittel 4 i dette vedtaket er denne tilnærmingen nærmere beskrevet.

15. Når det gjelder Telenors kommentar vedrørende VULA i Marked 3a, viser vi til at Nkom 31. mars 2020 fattet vedtak om endelige krav til VULA fiber. Prisspørsmål ble imidlertid ikke berørt i det vedtaket. Prisreguleringen som pålegges i dette vedtaket, vil imidlertid gjelde for tilgang til ODP i tilknytning til VULA fiber.

1.4 Notifisering til ESA

16. Nkom notifiserte 22. september 2020 utkast til vedtak om prisregulering av tilgang til ODP til EFTAs overvåkingsorgan (ESA), jf. ekomloven § 9-3, rammedirektivet artikkel 7 og ESAs artikkel 7-anbefaling¹.

17. ESA har i brev 12. oktober 2020 ingen kommentarer til varselet².

---

¹ *EFTA Surveillance Authority Recommendation of 2 December 2009 on notifications, time limits and consultations provided for in Article 7 of Directive 2002/21/EC on a common regulatory framework for electronic communications networks and services*

² [Brev fra ESA: Case No 85608 12. oktober 2020](#)

2 Regulatorisk grunnlag

18. Etter ekomloven § 4-9 kan Nkom pålegge tilbyder med sterk markedsstilling prisforpliktelser. Dette gjelder for eksempel i tilfeller hvor tilbyder kan utnytte sin markedsstilling ved å opprettholde et uforholdsmessig høyt prisnivå, eller ved å etablere prisklemmer for konkurrerende tilbydere. Det vises i den forbindelse til merknaden til § 4-9 i Ot. prp. nr. 58 (2002-2003), side 106³.

19. Hva gjelder hjemmel til å pålegge krav knyttet til prisstruktur, viser Nkom videre til Samferdselsdepartementets vedtak av 9. mars 2018 vedrørende klage på Nkoms vedtak om utpeking av tilbyder med sterk markedsstilling i Marked 15. Departementet fastholder der Nkoms konklusjon om at ekomloven § 4-7 gir hjemmel til å stille krav til prisstruktur for tilgang.

20. Nkom mener på denne bakgrunn at ekomloven § 4-7 og § 4-9 gir hjemmel til å stille krav til hvordan prisstrukturen for VUA/VULA fiber utformes og til fastsettelse av prisene for tilgang til ODP.

3 Utforming av prisreguleringen for ODP-tilgang

3.1 Bakgrunn

21. I gjeldende regulering er Telenor pålagt å tilby tilgang til VUA/VULA fiber til priser som innebærer at kjøper av tilgang ikke settes i marginskvis. Telenor skal bestå en porteføljebasert marginskvistest av fiberbaserte sluttbrukerprodukter og en bruttomargintest av enkeltstående, fiberbaserte sluttbrukerprodukter. Det fremgår av prinsippnotatet som ligger til grunn for marginskvistesten, at effektive, alternative tilgangskjøpere skal kunne replikere Telenors flaggskipprodukter i sluttbrukermarkedet. Siden marginskvistesten er en porteføljetest, har Telenor fleksibilitet til å justere grossistprisene så lenge bruttomarginen for enkeltstående fiberprodukter ikke er negativ. Nkom har i gjeldende vedtak lagt til grunn at et forbud mot marginskvis vil ivareta Telenors investeringsinsentiver og samtidig sikre effektiv tjenestekonkurranse i sluttbrukermarkedet.

22. VUA/VULA fiber vil for noen tilgangskjøpere være et alternativ til tilgang basert på kobber. Nkom vil i det følgende vurdere virkningen av prisstrukturen for VUA/VULA fiber i lys av

---

³ I merknaden forklares hva som menes med et uforholdsmessig høyt prisnivå: «Med opprettholdelse av et uforholdsmessig høyt prisnivå menes det at konkurranse ikke har bidratt til at sluttbrukerprisene faller tilstrekkelig. Ved vurdering av om prisnivået er uforholdsmessig høyt kan myndighetene sammenligne prisnivå i tilsvarende markeder, nasjonalt eller internasjonalt.»

kobbersaneringen, herunder eventuelle konkurransemessige virkninger av dette, og mulige tiltak.

3.2 Prisstruktur og prisnivå for tilgangsprodukter for bredbånd

23. Både i det norske markedet og i andre medlemsland i EØS er det vanlig med sammensatte prisstrukturer for regulerte tilgangsprodukter i bredbåndsmarkedene. Nkom har undersøkt slike tilbud i et utvalg av medlemslandene og beskriver nedenfor generelle trekk ved prisstrukturen for slike tilgangsprodukter. Nkom gir deretter en beskrivelse av tilsvarende prisstrukturer for relevante tilgangsprodukter i Norge og i disse EØS-landene. Ettersom prisstrukturene er sammensatte, fokuserer vi på de priselementer vi ser som de mest sentrale for hvordan prisstrukturen påvirker konkurransen:

- **Etablerings- og abonnementspris per aksess:** Disse priselementene varierer vanligvis med hastighet og teknologi, men sjelden med geografi. I enkelte medlemsland har den nasjonale regulatøren valgt å legge føringer på hvordan prisene kan variere med kapasitet. Når det gjelder geografisk variasjon av tilgangspriser, har regulatørene i flere medlemsland fjernet tilgangspliktene i avgrensede områder med infrastrukturkonkurranse på NGA, typisk i områder med tilgang til minimum tre uavhengige NGA-infrastrukturer.
- **Etablerings- og abonnementspris per port på overleveringspunktet:** Disse priselementene varierer vanligvis utelukkende med portkapasitet, men samvarierer derved også i noen grad med hvor mange bredbåndsakssesser som det utveksles trafikk til og fra over det aktuelle overleveringspunktet.
- **Etablerings- og abonnementspris på sambandskapasitet i backhaul (mellom DSLAM/OLT og ODP⁴ – dynamisk eller fast):** I de fleste markedene er det kun etableringspris for denne ytelsen, som gjenspeiler ordrehåndteringskostnaden. I enkelte markeder er det også en abonnementspris for kapasitet i backhaul som skalerer direkte med antallet aksesser og/eller med antallet aksesser av ulike kvalitetskategorier og/eller med tilgjengelig/reservert kapasitet for en kvalitetskategori av aksesser. Ved sammenlikning av ulike priselementer mellom ulike markeder må det derfor tas hensyn til hvordan dette kostnadselementet er inntatt i prisstrukturen.
- **Etablerings- og abonnementspris for multicast-kapasitet for distribusjon av lineære TV-tjenester:** Disse priselementene er i mange tilfelle vanskelige å sammenlikne mellom ulike markeder da de i noen markeder synes å inkludere tilgang til

⁴ DSLAM: Digital Subscriber Line Access Multiplexer: Bredbåndssentralen nærmest kunden i kobbernett

OLT: Optical Line Termination: Bredbåndssentralen nærmest kunden i fiberbaserte nett

ODP: Operator Delivery Port: Tilkoblingspunktet hvor tilgangskjøper knytter seg til den som gir tilgang. I noen tilfeller vil dette være på samme lokasjon som OLT, i andre tilfeller vil ODP være mer sentralt i nettet.

noe programinnhold og adgangskontrollsystemer, mens det i andre markeder er et rent transportprodukt for multicast-tjenester.

- **Volumrabatter:** Synes generelt å være lite i bruk.

24. I tillegg er det vanlig med egne priselementer for etablering av tilgang på nytt overleveringspunkt (dvs. knyttet til etablering av første ODP på et punkt). Slike priselementer har vanligvis bare et etableringselement som er knyttet til arbeid og materiell medgått i det enkelte tilfellet. Dette og en rekke andre ulike priselementer som i mindre grad påvirker konkurransesituasjonen, er ikke vurdert nærmere.

25. Med den sammensatte produkt- og prisstrukturen som er vanlig for tilgangsprodukter på bredbånd, vil også nivået på de ulike elementene innenfor to prisstrukturer som har de samme elementene (eksempelvis henholdsvis ODP-relaterte priselementer versus priselementer for hver enkelt aksesslinje innenfor hver struktur), kunne ha en vesentlig innvirkning på i hvilken grad tilgangsprisene tilrettelegger for effektiv konkurranse.

26. For Telenors produkt Operatøraksess (LLUB kobber) er det kun to priselementer:

- Abonnement og etablering per aksess

For Telenors produkt DSL Bredbåndsaksess (bitstrøm kobber) er det fem priselementer:

- Abonnement og etablering per aksess
- Abonnement for backhaul per aksess (varierer mellom produktprofil Basis/Premium/Proff, men ikke med hastighet)
- Abonnement og etablering per ODP: Andre prispunkter og nivåer enn for fiber

For Telenors produkt VULA (VUA fiber) er det fire priselementer:

- Abonnement og etablering per aksess
- Abonnement og etablering per ODP: Andre prispunkter og nivåer enn for kobber

3.3 Internasjonal benchmark

27. Nkom har sett nærmere på standardtilbud for produkter tilsvarende VUA/VULA fiber hos regulerte tilbydere i andre EØS-land. Generelt er inntrykket fra de standardtilbudene for VUA/VULA fiber som er vurdert, at den grunnleggende prisstrukturen følger mønsteret beskrevet over. Etablerings- og abonnementspris for ODP vurdert over en femårsperiode synes imidlertid å være vesentlig høyere i Norge enn i andre EØS-land, jf. nedenfor. Også abonnementspriser på aksess synes å ligge høyere i Norge enn i andre land i EØS.

28. Både demografiske forhold (befolkningstetthet), topografiske forhold og lønnsnivå innebærer at en fibertilknytning kan være dyrere å etablere i Norge enn i andre EØS-land. Derimot er det grunn til å anta at kostnadsforskjeller med hensyn til anskaffelse og drift av elektronisk utstyr som benyttes ved etablering av fiberbasert bredbånd, er begrenset. Nkom

viser her til at Telenor gjennom mulighet for innkjøpsavtaler på konsernnivå vil ha mulighet for å oppnå utstyrspriser som er sammenlignbare med priser større europeiske aktører kan oppnå.

29. Dersom Telenor velger en prisstruktur hvor priselementer som i begrenset grad varierer med antall aksesser, eksempelvis ODP-produktet, har et uforholdsmessig høyt nivå i forhold til underliggende kostnader, vil dette kunne fungere som et etableringshinder. Nkom har derfor sett behov for å gjøre en benchmark av ODP-prisene fra Telenor sett opp mot nivået på de tilsvarende priselementene fra et antall andre europeiske regulerte aktører.

30. Tabellen nedenfor viser priser for ODP-tilgang for 7 EØS-land, inkludert Norge. Siden varselet 20. desember 2019 er tabellen utvidet med data fra Tyskland. Det er lagt til to ulike ODP-produkter fra Tyskland. I tillegg er det lagt til priser for 10 Gbit/s-porter ved siden av 1 Gbit/s-porter. Grunnlaget for benchmark er dermed styrket siden varselet.

31. I lys av stor variasjon i både etablerings- og abonnementspriser, er det utarbeidet en periodisert månedskostnad for tilgangskjøper basert på summen av faktisk månedspris og etableringsprisen periodisert over fem år.

Benchmark - tilgangspriser ODP						
Land	1 Gbit/s port			10 Gbit/s port		
	Etablering	Per måned	Periodisert månedskostnad	Etablering	Per måned	Periodisert månedskostnad
Danmark	1 139	263	282	1 139	1 504	1 523
Irland	15 184	61	314	41 364	170	860
Tyskland - L2-BSA	8 192	564	700	8 192	1 405	1 541
Tyskland - KVz-AP	4 559	52	128	4 559	67	143
Italia	2 134	1 347	1 382	2 134	5 054	5 089
Spania	4 036	314	381	20 683	2 854	3 199
Storbritannia	6 217	-	104	12 434	-	207
Norge	10 000	5 000	5 167	10 000	21 000	21 167
Gjennomsnitt:						
Uten Norge			470			1 794
Uten Norge og uten høyest og lavest			361			1 466
Pristak:						
	6 426	243	350	14 113	999	1 234

Tabell 1. Sammenligning av etablerings- og abonnementspriser i 7 EØS-land. Alle tall i norske kroner⁵.

⁵ Tallene er regnet om fra lokal valuta til norske kroner. Kilde er Norges Bank. Det er brukt gjennomsnittlige valutakurser siste 365 dager hvor siste dag er 26. august 2020. Kilde er Norges Bank: 100 DKK = 140,31 NOK, 1 EUR = 10,4718 NOK og 1 GBP = 11,9331 NOK.

32. Som det fremkommer av tabellen, er ODP-prisene i Norge betydelig høyere enn i de øvrige landene Nkom har sammenlignet med.
33. Benchmark kan beregnes som et gjennomsnitt over alle landene som er inkludert i tabellen, utenom Norge. Dette gir en effektiv månedspris (med etableringspris periodisert over fem år) for 1 Gbit/s-port på 470 NOK og for 10 Gbit/s-port på 1 794 NOK.
34. Laveste verdi for 1 Gbit/s er UK og høyeste verdi utenom Norge er Italia. Tilsvarende for 10 Gbit/s er henholdsvis Tyskland (KVz-AP) og Italia. Dersom man tar ut høyeste og laveste verdi i tillegg til Norge, blir gjennomsnittlig effektiv månedskostnad for 1 Gbit/s-port 361 NOK og for 10 Gbit/s-port 1 466 NOK.

3.4 Behov for å endre prisstruktur for VUA/VULA fiber

35. Nkom vil i det følgende vurdere om det er et behov for å pålegge Telenor krav til hvordan prisene for tilgang til ODP skal fastsettes og hvordan dette kravet i så fall skal utformes.
36. Dagens prisstruktur for VUA/VULA fiber innebærer en etableringskostnad og et betydelig fast månedsbeløp for portkapasitet på ODPen. Priselementene er i vesentlig grad uavhengig av antall aksesser, selv om portkapasiteten og prisen for denne øker etterhvert som flere aksesser krever utvidelser av tilgjengelig kapasitet. Marginalkostnaden for aksess vil falle ettersom tilgangskjøper øker volumet per ODP. Generelt kan man si at en slik todelt tariff i sluttbrukermarkedet kan øke effektiviteten gjennom lavere pris for marginale enheter. Det samme potensiale for økt effektivitet eksisterer også på grossistnivå, men kan ha negative effekter på konkurransen ved at noen tilbydere enten ikke går inn i eller forlater markedet.
37. Gjeldende prisstruktur for Operatøraksess i kobbernettet har eksempelvis i mindre grad faste aksessuavhengige priselementer. Det er en etableringspris og en forvaltningspris knyttet til det samlede avtaleforholdet for den enkelte tilgangskjøper. For sentral tilgang via DSL Bredbåndsaksess og tilleggsproduktet E-line er det både etableringspris og abonnementspris for ODP. For dette tilleggsproduktet finnes det imidlertid en egen produktvariant med kapasitet 100 Mbit/s og en månedspris som er noe lavere enn prisen for 1 Gbit/s-port. Denne produktvarianten finnes ikke for VULA ODP.
38. Prisstrukturen for VUA/VULA fiber, med høy etablerings- og månedspris for ODP-tilknytning, gjør at det kan være vanskelig for tilgangskjøpere med små volum å tilby fiber til sine sluttbrukere som et alternativ for dagens produkter basert på Telenors kobbernett. Prisstrukturen for VUA/VULA fiber vil gjøre at små volum gir relativt høye gjennomsnittskostnader per aksess. Ifølge oversikt fra Telenor over grossistsalg av Operatøraksess og DSL bredbåndsaksess er det et betydelig antall operatører som har relativt få aksesser. Selv om tilgangskjøpere til en viss grad vil kunne bygge egen infrastruktur som erstatning for kobberaksessene, vil det for deler av aksessene være behov for at det er tilgjengelig alternativ fiberaksess hos Telenor. Telenors

VUA/VULA fiber vil derfor være det foretrukne alternativet i mange sammenhenger. Jo mer geografisk spredt tilbudet fra en tilgangskjøper er, desto større mulighet er det for at tilgangskjøperen må være til stede på flere ODPer. Prisstrukturen med relativt høyt fast priselement per ODP som skal fordeles på få aksesser, utgjør dermed et hinder for å kunne migrere kunder effektivt.

39. Samtidig kan migrering av kobberkunder føre til at tilgangskjøpere kan tilføre flere aksesser til ODPer hvor de allerede er til stede og dermed oppnå en lavere gjennomsnittskostnad for aksessene tilknyttet dette punktet. For øyeblikket er det imidlertid kun én tilgangskjøper som benytter seg av VUA/VULA fiber og som eventuelt vil kunne oppnå dette.

40. I bedriftsmarkedet vil en tilbyder i mange tilfeller være avhengig av tilgang til Telenors kobbernett for å kunne tilby tjenester til bedrifter med mange og spredte lokasjoner. I noen tilfeller vil operatørene basere tjenestene sine på egen infrastruktur, men vil fortsatt være avhengig av å kunne kjøpe tilgang i Telenors landsdekkende aksessnett for å kunne konkurrere om sluttkunden. Dette har vært, og er, en viktig forutsetning for at flere kan konkurrere om bedriftskunder med spredte lokasjoner. Denne type tilgangsbehov kan innebære at det er behov for få aksesser som er geografisk spredt. Dette innebærer igjen potensielt få aksesser per ODP og relativt høye kostnader per aksess, gitt dagens prisstruktur for VUA/VULA fiber.

41. Prisstrukturen er egnet til å begrense konkurransen i denne delen av markedet ved at mindre aktører ekskluderes, og dermed til å styrke markedsstillingen til etablerte aktører.

42. Høye etableringshindre er videre egnet til å svekke forhandlingsstyrken på etterspørselssiden i grossistmarkedet.

43. Det er en flytende overgang mellom etableringshindre og veksthindre. Mange av de forhold som begrenser muligheten for å etablere seg i et marked, vil også kunne utgjøre begrensninger for vekst. En strategi for etablering og vekst for en alternativ tilbyder er å benytte seg av regulert tilgang til Telenors aksessnett til å etablere seg i et avgrenset område for senere å bevege seg inn i nye områder og eventuelt etablere egen infrastruktur. Dersom VUA/VULA fiber prises på en måte som svekker denne muligheten, vil det kunne virke begrensende for etablering og vekst. Samtidig anerkjenner Nkom at prisstrukturen innebærer at vekst i antall aksesser kjøpt som VUA/VULA fiber, spesielt på samme ODP, vil gi lavere marginalkostnad.

44. Prisstrukturen for VUA/VULA fiber og innretningen av marginskvismodellen gir insentiver for tilgangskjøpere til å konsentrere seg på færre ODPer. Dette kan føre til at tilgangskjøpere som tidligere var i stand til å etablere seg relativt spredt, vil vurdere å operere mer begrenset geografisk.

45. Nkom mener på bakgrunn av ovenstående at prisstrukturen for VUA/VULA fiber, med høy etablerings- og månedspris for ODP-tilknytning, har etableringshindrende virkning og er egnet til å svekke faktisk og potensiell konkurranse gjennom tilgang til Telenor fibernet. Nkom

mener videre at prisen for ODP-tilknytning fremstår som uforholdsmessig høy i lys av Telenors faktiske kostnader knyttet til å etablere en ny port på ODP.

46. Med informasjon om faktiske priser for ODP-tilgang, sammenlignbare priser i andre land og innsyn i Telenors varekostnader knyttet til produktet, vil et krav om kostnadsorientering av prisene for tilgang til ODP og tilhørende portkapasitet føre til en betydelig nedgang fra dagens prisnivå. Nkom mener derfor at et krav om kostnadsorientering for dette tjenesteelementet er et aktuelt tiltak for å redusere etableringsbarrierene og lette migreringen av aksesser fra kobber til fiber.

47. Kostnadene i forbindelse med ny portkapasitet kan etter det Nkom erfarer ikke begrunnes i kostnadsforskjeller og forhold knyttet til f.eks. forskjeller i topografi mellom Norge og andre land. I og med at kostnadsforskjellene ikke kan begrunnes med særlige norske forhold, mener Nkom at et mulig alternativ kan være å fastsette prisene for tilgang til ODP og portkapasitet basert på benchmark mot sammenlignbare tjenester i et relevant utvalg av andre markeder, jf. kapittel 3.3.

48. Virkemiddelbruken i reguleringen av bredbåndsmarkedene er innrettet mot å ivareta tjenestekonkurransen og samtidig støtte opp under målet om infrastrukturbasert konkurranse gjennom kommersiell utbygging av høyhastighets bredbånd. Nkom har i markedsvedtakene kommet til at en streng regulering av VUA/VULA fiber, f.eks. i form av pristak eller kostnadsorientering, vil kunne ha negativ innvirkning på fiberutbygges investeringsinsentiver.

49. Et pålegg som regulerer prisene for tilgang til ODP og portkapasitet, vil medføre at Telenors fleksibilitet innenfor rammene av marginskvismodellen reduseres. Nkom vurderer imidlertid eventuelle konsekvenser for Telenors investeringsinsentiver som små. Prisreguleringen medfører lavere etableringsbarrierer, men endrer ikke kravet til resultat for marginskvistesten. Imidlertid mener Nkom at en betydelig reduksjon av prisene for tilgang til ODP vil lette på hindringer for migrering av aksesser fra kobber til fiber samt redusere etableringsbarrierer og dermed innebære en positiv virkning på tjenestekonkurransen. Disse effektene mer enn motsvarer eventuelle virkninger på Telenors investeringsinsentiver.

4 Valg av metode for prisregulering

4.1 Kostnadsinformasjon fra Telenor

50. Nkom varslet 20. desember 2019 at Telenor med hjemmel i ekomloven § 4-9 vil bli pålagt å tilby tilgang til ODP i sitt fiberbaserte aksessnett til kostnadsorienterte priser. Nkom varslet videre at kostnadsorienteringskravet skal være basert på en LRIC/LRAIC-tilnærming der ODP-prisene skal dekke direkte kostnader knyttet til å etablere og drifte tilgang til ODP, samt

eventuelt en andel av ulike kategorier felleskostnader. Denne tilnærmingen er basert på at både driftskostnader og eventuell andel av ulike felleskostnadskategorier beregnes på en prosentsats av CAPEX for grensesnittkortet.

51. Etter varselet 20. desember 2019 har Nkom hentet inn relevant kostnadsinformasjon fra Telenor. Telenor har oversendt en oversikt over kostnader knyttet til etablering og drift av ODP-tilgang for en tilgangskjøper. Kostnadene er spesifisert nærmere i tabell 2. Nkom mener informasjonsgrunnlaget er tilstrekkelig for å kunne beregne en pris som er basert på kostnadsorientering.

Kostnadselement	CAPEX	OPEX	Merknad
BNG	[REDACTED]		
Portkort ⁷	[REDACTED]		
1 SFP ⁸	[REDACTED]		
Entreprenørkostnad for oppkobling	[REDACTED]		
Ordrebehandling/konfigurering	[REDACTED]		
Drift og vedlikehold		[REDACTED]	[REDACTED]
Telelosji		[REDACTED]	
Strøm (30W)		[REDACTED]	
Batteribackup		[REDACTED]	

Tabell 2. Kostnader for ODP-tilknytning fra Telenor

52. I Nkoms LRIC-modell for fastnett aksess⁹ inkluderes kostnader for aktiva som CAPEX¹⁰ som avskrives over tid. OPEX inkluderes i det året de oppstår. Kostnader kan knyttes til:

⁶ Installert, inkludert installasjon av grensesnittkort

⁷ UOFF [REDACTED]

⁸ «Small Form-factor Pluggable transceiver» Enheten brukes for å få fibergrensesnitt fra interfacekortet i BNG.

⁹ <https://www.nkom.no/ekom-markedet/kostnadsmodeller-og-wacc>

¹⁰ Principle A24: Efficient costs for each asset will be defined in terms of unit equipment costs, installation cost, cost of spares held and cost of decommissioning. The decommissioning cost will be set to zero by default unless a value

- Enhetskostnad for utstyr
- Kostnader for installering
- Kostnader for å holde reservedeler
- Kostnader for avvikling (decommissioning)
- OPEX for bruk av aktiva og vedlikehold

Kostnader kan justeres jevnlig for å ta hensyn til endringer i pris for aktiva og inflasjon.

53. Enhetskostnaden inkluderes som et initielt investeringsbeløp (CAPEX). Tilgang til ODP vil inkludere kostnaden for anskaffelse av portkort/tilkoplingsport. Kapitalkostnader inkluderes ved å benytte den fastsatte WACC¹¹ for fastnett, som også anvendes i LRIC-modellene for fastnett og i de regulatoriske regnskapene. Anskaffelsen avskrives med en ordinær annuitetsberegning og inkluderer kapitalkostnaden representert med WACC for fastnett:

$$\text{Annuitet} = \text{Investering} * \frac{WACC}{1 - \left(\frac{1}{1+WACC}\right)^{\text{levetid}}}$$

54. Alternativt kan man ta hensyn til at prisen for å kjøpe en tilsvarende eiendel vil endres over tid ved å benytte såkalt skråstilt annuitet¹². Prisreduksjon ett år vil føre til økt avskrivning det neste året og noe lavere kapitalkostnad senere. Prisøkning ett år vil føre til lavere avskrivning det neste året og noe høyere kapitalkostnad senere. Nkom mener det er hensiktsmessig å gjøre beregningene så enkle som mulig og vil derfor legge til grunn konstante priser over reguleringens tidshorisont. WACC for fastnett er ifølge gjeldende vedtak 8,3 prosent¹³. Det legges til grunn en levetid for aktiva på 5 år.

55. I kostnadsgrunnlaget fra Telenor er en andel av kostnadene for etablering av BNG inkludert, som ikke er relatert til portkortene. Nkom mener imidlertid at BNG og behov for kapasitetsøkning på denne drives av samlet trafikk og/eller aksessvolum på BNG og at kostnader for denne derfor bør legges på enkeltaksesser/trafikk og ikke på portkostnad.

56. Gitt avskrivningsmetode, spesifiserte kostander og forutsetninger om levetid og WACC, gir valgte tilnærming en månedskostnad for tilgang til ODP på **UOFF:** [REDACTED], eksklusive kostnader for andre deler av BNG-plattformen enn portkortene¹⁴. **UOFF:** [REDACTED]

---

can be substantiated. For each asset an efficient operating expenditure will be defined relating to the operation and maintenance of that asset.

¹¹ <https://www.nkom.no/marked/markedsregulering-smp/%C3%B8konomisk-regulering/kapitalkostnad-wacc>

¹² Skråstilt annuitet = Annuitet * (1 + e)^{t-1} hvor e= endring i prisen på eiendelen og t = periode

¹³ https://www.nkom.no/ekom-markedet/kostnadsmodeller-og-wacc#kapitalkostnad_wacc

¹⁴ Dersom man inkluderer en andel av kostnader for BNG, er beregnet månedskostnad **UOFF:** [REDACTED]

57. Nkom anser det ikke som formålstjenlig å utvikle en mer omfattende kostnadsmodell. Eventuelle justeringer og utvikling av modellen vil etter Nkoms vurdering ha marginal betydning for differansen mellom nåværende prisnivå og det prisnivå som fremkommer av benchmark og kostnadsinformasjon fra Telenor.

4.2 Fastsettelse av prisregulering

58. Kostnadsorientering i form av kostnadsregnskap og LRIC-modellering er grunnlag for prisregulering av flere grossisttjenester i Marked 3a og 3b. Normalt vil tjenestene som reguleres bestå av flere kostnadselementer. Regulering med utgangspunkt i kostnadene for tilgang til ODP inkluderer relativt få kostnadselementer. Dette gjør at grunnlaget er enkelt og oversiktlig. Det betyr også at kostnadene i vesentlig grad kan bli påvirket av prisendringer for enkeltelementer. Dette forholdet vil særlig kunne være uheldig i en situasjon hvor reguleringen er knyttet til et tjenesteelement basert på et delprodukt som trolig inngår i en mer omfattende avtale mellom Telenor og deres utstyrsleverandør - med en rekke ulike produkter og produktelementer. Dette tilsier at en regulering som kun hviler på disse kostnadselementene, kan bli relativt enkel, men uforutsigbar.

59. Nkom har også vurdert hensynet til Telenors behov for å ikke offentliggjøre fremforhandlede priser med leverandører. Disse prisene anses av Telenor for å være forretningshemmeligheter.

60. Basert på Nkoms kjennskap til Telenors kostnader og de internasjonale prisene mener Nkom at benchmark av prisene kan være et hensiktsmessig alternativ for å oppnå priser nærmere objektive, relevante kostnader og samtidig ivareta hensynet til forretningsensitive prislelementer hos Telenor. En slik tilnærming vil på samme måte som kostnadsorientering være egnet til å redusere etableringsbarrierene for å tilby tjenester basert på tilgang til Telenors fibernett og dermed gi tilgangskjøpere bedre forutsetninger for å tilby bredbåndstjenester til egne slutt kunder i konkurranse med Telenors egen sluttbrukervirksomhet.

61. Benchmark-informasjonen Nkom har innhentet viser at gjeldende prisnivå for ODP-tilknytning er høyere i Norge enn i de landene det sammenlignes med. I og med at innkjøpsprisene for aktiva knyttet til etablering av ODP-tilgang er internasjonale og mindre avhengig av nasjonale forhold, tilsier dette at prisene i de landene det sammenlignes med, ligger nærmere et kostnadsorientert nivå enn Telenors nåværende priser. Begge kildene til informasjon innebærer en vesentlig reduksjon i Telenors priser for ODP-tilgang.

62. Etter en helhetsvurdering mener Nkom det er grunnlag for å fastsette et pristak for ODP-tilknytning basert på kostnadsinformasjon fra Telenor og informasjon fra benchmark mot andre markeder. Helhetsvurderingen innebærer et veid gjennomsnitt av Telenors kostnader og

benchmark. Benchmark tillegges størst vekt, **UOFF:** [REDACTED] for å unngå at tilfeldige variasjoner i innkjøpspris i det aktuelle kortet leder til behov for å endre pristaket. Innhentet kostnadsinformasjon fra Telenor viser en månedskostnad på **UOFF:** [REDACTED] [REDACTED] Nkoms gjennomførte benchmark, med høyeste og laveste prispunkt utelatt, gir en periodisert gjennomsnittlig månedskostnad på NOK 361 for 1 Gbit/s port og NOK 1 466 for 10 Gbit/s port.

63. Basert på et vektet gjennomsnitt av disse benchmark-verdiene og kostnadsgrunnlaget fra Telenor fastsettes pristaket til et pristak som tilsvarer NOK 350 per måned for 1 Gbit/s port og NOK 1.234 for 10 Gbit/s port. Den gjennomsnittlige etableringsprisen og den gjennomsnittlige abonnementsprisen beregnes for de produktene som inngår i benchmark. Dette gjøres separat for 1 Gbit/s og for 10 Gbit/s porter. Til slutt fordeles den effektive månedsprisen (NOK 350 per måned for 1 Gbit/s og NOK 1.234 per måned for 10 Gbit/s) mellom etableringspris og månedspris basert på samme forholdstall som det som er beregnet for de landene/produktene som inngår i benchmark. Dette resulterer i følgende pristak: Etableringspris NOK 6 426 og abonnementspris NOK 243¹⁶ for 1 Gbit/s port. Tilsvarende blir etableringspris NOK 14 113 og abonnementspris NOK 999 for 10 Gbit/s port. Pristaket skal gjelde for inneværende reguleringsperiode, dvs. for 2020 og 2021. Dersom Nkom ikke fatter nye markedsvedtak innen 31. desember 2021, vil pristaket gjelde inntil videre.

64. Et pristak kan i mange tilfeller være naturlig å justere for generell inflasjon ved f. eks. en årlig justering basert på KPI. Samtidig er det slik at prisnivået på portkortet, som er det viktigste kostnadselementet for ODP, forventes å være fallende over tid. Disse eventuelle justeringene trekker i ulik retning med hensyn til behovet for en årlig justering av pristak. Derfor mener Nkom at et fast pristak for inneværende reguleringsperiode er rimelig og forutsigbart for både Telenor og tilgangskjøpere. I tillegg er tidshorisonten for den pålagte reguleringen i utgangspunktet forholdsvis kort.

65. Med bakgrunn i at Nkom vil pålegge Telenor prisregulering av ODP-tilknytning i form av pristak og Nkoms fremtidige tilsyn med at kravene etterleves, har Nkom sett behov for å pålegge Telenor å informere Nkom om endringer i priser og øvrige vilkår til ugunst for eksisterende eller fremtidige tilgangskjøpere, jf. avsnitt 74 og 76 i kapittel 7.

---

¹⁵ En viktig grunn til at benchmark tillegges størst vekt er det rabattnivået Telenor har oppnådd på dette produktelementet: Publisert listepriis fra leverandør rabattert til offentlige kunder er over 4 millioner kroner, mens Telenors fremforhandlede innkjøpspris er [UOFF: [REDACTED]]

¹⁶ Forutsetter at etableringsprisen fordeles over 5 år. Fordelingen av den effektive månedsprisen på hhv. etablering og abonnement er basert på den gjennomsnittlige fordelingen av landene som ligger til grunn for benchmark for hhv. 1 Gbit/s og 10 Gbit/s port.

5 Endringer i marginskvismodellen

66. I varselet viste Nkom til at det på et senere tidspunkt vil bli vurdert om konsekvensene av kobbersaneringen og regulering av pris for ODP-tilgang gjør det nødvendig å endre enkelte forutsetninger i marginskvismodellen, jf. pkt. 130 i varselet. Nkom vil i forlengelsen av dette vedtaket sette i gang en prosess for å vurdere om enkelte forutsetninger i marginskvismodellen bør endres. Et eksempel er forutsetningen som gjøres om at tilgangskjøper kun kobler seg til ODP-er med mer enn 1000 sluttbrukere.

6 Forholdsmessighet

67. Prisregulering regnes i utgangspunktet for å være en byrdefull forpliktelse. I dette tilfellet mener Nkom det eksisterer et godt grunnlag for å fastsette pristaket. Når pristaket er fastsatt, vil pristaksreguleringen som metode generelt sett være lite ressurskrevende. Nkom kan ikke se at et krav om å endre gjeldende prisstruktur for VUA/VULA slik at nivået på ODP-prisene ikke overstiger fastsatt pristak, i seg selv kan anses som særlig byrdefullt for Telenor.

68. Et krav om å endre gjeldende prisstruktur for VUA/VULA slik at nivået på ODP-prisene ikke må overstige fastsatt pristak i inneværende reguleringsperiode, vil redusere etablerings- og vekstbarrierene for å tilby tilgang basert på tilgang til Telenors fibernett og gi tilgangskjøpere bedre forutsetninger for å tilby bredbåndstjenester til egne sluttbrukere i konkurranse med Telenors egen sluttbrukervirksomhet. Dette er en ønsket følge av et slikt krav og etter Nkoms vurdering nødvendig for at tilgangskjøpere skal kunne oppnå likeverdige konkurransemuligheter som Telenors egen sluttbrukervirksomhet, herunder ha reell mulighet til å migrere sine sluttbrukere fra bredbåndstjenester basert på kobbernett til fibernett.

69. Helhetsvurderingen som leder frem til pristaksregulering, baseres både på kostnadsdata fra Telenor og internasjonal benchmark. Pristaket ligger betydelig nærmere kostnadsorienterte priser enn det gjeldende prisnivå gjør. Kostnadsorientering kan anses som byrdefullt i den forstand at kostnadsorientering normalt anses som en streng prisforpliktelse. Nkom viser her til at pristaksreguleringen kun gjelder en del av den tilgangskostnaden Telenor tillates å ta for VUA/VULA-tilgang i sitt fiberaksessnett. Nkom viser videre til at effekten av en slik plikt er egnet til å styrke tjenestekonkurransen basert på tilgang til Telenors fiberaksessnett. Nkom anser videre at fordelene for konkurransen av en slik plikt overstiger ulempen for Telenor ved å oppstille en begrensning i selskapets handlingsrom til å sette prisnivået for ODP-tilgang.

70. Nkom mener på bakgrunn av ovenstående at et krav om pristaksregulering for ODP-tilgang er forholdsmessig.

71. Nkom mener at kravet om plikt til å informere Nkom om endringer i priser og øvrige vilkår, jf. pkt 65, er lite byrdefullt og forholdsmessig.

7 Vedtak

72. Nkom har etter en helhetsvurdering kommet til at Telenor pålegges et pristak for tilgang til ODP, jf. vurderinger i kapittel 3 og 4.

73. Vedtaket innebærer at det tilføyes et nytt punkt i kapittel 7.3.11 i Marked 3a-vedtaket:

«661b Med hjemmel i ekomloven § 4-9 pålegger Nkom Telenor å tilby tilgang til ODP til en maksimalpris som tilsvarer en effektiv pris per måned på NOK 350 for 1 Gbit/s port og NOK 1 234 for 10 Gbit/s port. Pristaket fordeles på hhv. etablering og abonnement ved at pristaket for etablering settes til NOK 6 426 og pristaket for abonnement settes til NOK 243 per måned for 1 Gbit/s port. For 10 Gbit/s port fordeles pristaket ved at pristaket for etablering settes til NOK 14 113 og pristaket for abonnement settes til NOK 999 per måned¹⁷. Maksimalprisene skal gjelde for perioden 2020-2021. Dersom Nkom ikke fatter nytt vedtak i dette markedet innen 31. desember 2021, vil pristaket gjelde inntil videre.»

74. Vedtaket innebærer at det tilføyes et nytt punkt i punkt 877 i kapittel 7.5.7 i Marked 3a-vedtaket:

«877. Med hjemmel i ekomloven § 4-6 første ledd nr. 5 pålegger Nkom Telenor å varsle om eventuelle endringer i priser eller øvrige vilkår til ugunst for tilgangskjøperne, herunder for deres sluttbrukere, senest to måneder før endringen gjennomføres, i tråd med kapittel 7.5.5.8. Med hjemmel i ekomloven § 10-3 pålegger Nkom Telenor samtidig å informere om endringene på avtaler@nkom.no og firmapost@nkom.no.

75. Vedtaket innebærer at det tilføyes et nytt punkt i kapittel 7.3.10 i Marked 3b-vedtaket:

«473b Med hjemmel i ekomloven § 4-9 pålegger Nkom Telenor å tilby tilgang til ODP til en maksimalpris som tilsvarer en effektiv pris per måned på NOK 350 for 1 Gbit/s port og NOK 1 234 for 10 Gbit/s port. Pristaket fordels på hhv. etablering og abonnement

---

¹⁷ Forutsetter at etableringsprisen fordeles over 5 år.

ved at pristaket for etablering settes til NOK 6 426 og pristaket for abonnement settes til NOK 243 per måned for 1 Gbit/s port. For 10 Gbit/s port fordeles pristaket ved at pristaket for etablering settes til NOK 14 113 og pristaket for abonnement settes til NOK 999 per måned¹⁸. Maksimalprisen skal gjelde for perioden 2020-2021. Dersom Nkom ikke fatter nytt vedtak i dette markedet innen 31. desember 2021, vil pristaket gjelde inntil videre.»

76. Vedtaket innebærer at det tilføyes et nytt punktum i punkt 686 i kapittel 7.5.7 i Marked 3b-vedtaket:

«686. Med hjemmel i ekomloven § 4-6 første ledd nr. 5 pålegger Nkom Telenor å varsle om eventuelle endringer i priser eller øvrige vilkår til ugunst for tilgangskjøperne, herunder for deres sluttbrukere, senest to måneder før endringen gjennomføres, i tråd med kapittel 7.5.5.8. Med hjemmel i ekomloven § 10-3 pålegger Nkom Telenor samtidig å informere om endringene på avtaler@nkom.no og firmapost@nkom.no.

8 Ikrafttredelse og klage

77. Vedtaket trer i kraft 1. desember 2020.

78. Vedtaket kan påklages, jf. ekomloven § 11-6 og forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage på vedtak er tre uker fra vedtakstidspunktet. En eventuell klage rettes til Kommunal- og moderniseringsdepartementet og sendes Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 32.

79. Beslutning om utsatt iverksetting av vedtaket kan kun fattes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, jf. ekomloven § 11-6 fjerde ledd jf. forvaltningsloven § 42. Dersom vedtaket under en eventuell klagebehandling gis utsatt iverksetting, utsettes opphør av eksisterende forpliktelser til klagen er endelig avgjort.

---

¹⁸ Forutsetter at etableringsprisen fordeles over 5 år.

80. Det følger av ekomloven § 11-8 første ledd at søksmål som gjelder enkeltvedtak fattet med hjemmel i eller i medhold av denne lov, må reises innen seks måneder etter at vedtaket ble fattet. Søksmålsfristen avbrytes ved klage på vedtaket og løper ikke så lenge klagebehandling pågår, jf. ekomloven § 11-8 andre ledd.

Med hilsen

Hans Jørgen Enger
avdelingsdirektør

Øyvind Halvorsen
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og ekspedert uten underskrift